

FOKO-NYTT NR. 37 1/2010

FOKOSEMINARET 2009
Tusen takk for et flott seminar!

Forum for
Opplæring innenfor
Kriminal -
Omsorgen
Underavdeling av EPEA

*Vi ønsker alle våre
medlemmer et riktig
godt nytt arbeidsår!*

INNHold

Styret i Foko	2
Innhold	2
Leder har ordet	3
Nytt frå Fylkesmannen i Hordaland	4
Fokoseminar 11 - 13 november	5
Tilbakeføringsgarantien St. melding 37	5-6
Psykologiens makt	7-8
Hvordan bygge selvtillit?	9
Glimt fra parallelle sesjoner	10-14
Bilder fra fokoseminaret	15-16
Avslutning av nasjonalt prosjekt om realkompetansevurdering	17-19
NM i fengselsfotball	20
Hjons hjørne	20
Rekommandasjon	21

Medlem i FOKO?

Har du husket å betale medlemsavgiften?

Betal til Per Sneeggen
Kontonummer: 1644.22.60803

STYRET I FOKO

Leder

Hilde L. Larsen
Færder vgs avd Berg fengsel
Tlf 33307332
E-post: hildela@vfk.no

Nestleder

Tore Kjemperud
Ringerike fengsel
Tlf 32 11 35 63
E-post: tore.kjemperud@fastlane.no

Informasjonsansvarlig

Knut Bjørn Strømmen
Færder vgs avd Sem fengsel
Tlf 33308152
E-post: knutst@vfk.no

Kasserer

Per Sneeggen
Brundalen vgs, avd Trondheim fengsel
Tlf 92236995
E-post per.sneeggen@stfk.no

Sekretær

Torfinn Langelid
Fylkesmannen i Hordaland
Utdanningsavdelinga
Tlf
E-post: torfinn.langelid@fmho.no

1. vararepresentant

Marit Gran
GVO, avd. Oslo fengsel
0134 Oslo
E-post:
Marit.Gran@ude.oslo.kommune.no

2. vararepresentant

Vigdis Fosheim
Klosterskogen vgs,
Slusesprosjektet
E-post: vi-fos@online.no

Lederen har ordet

Kjære FOKO-folk

Godt nyttår alle sammen! Siden vi var sammen på seminar i november har vi feiret både jul og nyttår. Vi her i sør har slått floke, og dere i nord har sannsynligvis ristet oppgitt på hodet over at snø og kulde alltid kommer like overraskende på "søringer". Jeg håper uansett dere alle har hatt en hyggelig feiring av både jul og nyttår.

Jeg la merke til at antallet reklamer på tv og i postkassen som omhandler slankeprodukter har vært påtrengende i årets første måned. I media intervjues folk om nyttårsforsetter, og de skal både slanke seg og stumpe røyken. Psykolog Elsa Almås sa engang at: "Det er flott med nyttårsforsetter!

Det er da veldig bra at folk én gang i året forstår at de har makt over sitt eget liv"□

Dere av FOKOs medlemmer som ikke var på FOKO-seminar på Brunstad i november, ser at det ikke lenger er Vigdis Fosheim som skriver denne lederen. Jeg er nyvalgt leder av FOKO, og går inn i den rollen med stor respekt for min forgjenger. Vigdis har gjort en flott jobb for FOKO (heldigvis skal hun ikke slutte med det), og det er store sko å fylle. Jeg kan ikke gjøre annet enn å love dere at jeg skal gjøre mitt beste for å utvikle FOKO videre. Heldigvis har jeg et dyktig og engasjert styre til å hjelpe meg i dette arbeidet, og samarbeidet oss i mellom er helt avgjørende for å oppnå suksess.

Å lese evalueringene fra FOKO-seminaret -09 vitner om at vi har blitt en stor forening, med medlemmer som har ulike ønsker, oppfatninger og behov. Målet vårt er å lage seminarer med høy faglig standard, der alle skal kunne hente noe som gir dem påfyll i hverdagen. DET vil vi fortsette å strekke oss etter. I tillegg ønsker vi flere bidrag fra aktive medlemmer over hele landet til både til seminarinnspill, FOKO-nytt og hjemmesiden vår.

Ha et godt nytt FOKO-år!

Med vennlig hilsen Hilde

Nytt frå Fylkesmannen i Hordaland

Opplæring innanfor kriminalomsorga i 2010

Vi har lagt eit arbeidssomt år bak oss der det har vore stor aktivitet. Vi vil peike på nokre viktige saker som også held fram i 2010. Frå arbeidet med stortingsmeldinga "vår" tek vi med:

- Realkompetanseprosjektet blei avslutta i 2009. Det har kome fram mykje nyttig kunnskap frå dette prosjektet som blir lagt fram på ein erfaringskonferanse 14. og 15. april 2010. Vidare blir det utarbeidd ein handlingsplan for informasjon og spreing.
- Nettstøtta læring. Prosjektet held fram ut 2010.
- Kartlegging av innsette sin utdanningsbakgrunn som blei gjennomført i mai 2009, er snart ferdig og blir sendt skolane, kriminalomsorga i februar. Her vil vi finne ny kunnskap når vi skal leggje tilrette opplæringstilboda vår, tilpassa dei innsette sine behov og ønske.
- IFI - løysinga - Internett for innsette. Utrullinga held fram slik at alle skolane skal vera med i IFI-løysinga ved utgangen av 2010. Vi er klar over at løysinga ikkje fullt ut tilfredsstiller skolane sine behov, men det er viktig at dersom lærarane/skolane ser ting som bør forbetrast, så må det meldast inn til oss.
- TUA - prosjektet (Tilbakeføring gjennom utdanning og arbeid) er etablert i Troms og Rogaland og skal gå ut 2011. Intensjonane i dette prosjektet er i samsvar med målsetjinga for Tilbakeføringsgarantien.
- Minoritetsspråklege i fengsel. Dette prosjektet er avslutta og Grønland Voksenopplærings senter og Jessheim vgs, avd. Ullersmo har i samarbeid med NAFO (Nasjonalt senter for fleirkulturell opplæring) lagt ned mykje arbeid i å lage eit idehefte som no er tilgjengeleg for alle skolane.

Elles vil vi minne om fagsamlinga "Inspirasjon og deling" for lærarar innan opplæring i kriminalomsorga, Quality Airport Hotel Gardermoen 3. og 4. februar 2010. Hausten 2010 vil vi og invitere til ein konferanse om Entreprenørskap (rapporten Sporskifte pedagogisk entreprenørskap i kriminalomsorgen som er skriven av Anniken Sund, Brundalen vgs, avd. Trondheim fengsel, er sendt til alle skolane, fengsla og andre samarbeidspartnarar). Det blir og ei samling for administrativt personale i lag med representantar for fylkeskommunane. Dato er ikkje endeleg fastsett. Den nordiske konferansen som blir arrangert annankvart år, blir gjennomført 30.sept. - 3.okt. i Skövde i Sverige. Meir informasjon om den nordiske konferansen vil koma i februar. Elles får de følgje godt med på heimesida vår der vi prøver å leggje ut aktuelt nyhende til ei kvar tid. Hugs at du også kan abonnere på nyhende frå oss. Med ønskje om eit godt arbeidsår til beste for den enkelte innsette/elev.

v/Torfinn Langelid

FOKOSEMINAR

11.-13. NOVEMBER

2009

FOKO- seminaret 2009 ble for andre gang arrangert på Brunstad Conference Center i Vestfold. Denne gangen litt senere enn vanlig, fordi mange av våre medlemmer deltok i EPEA- konferansen på Kypros sent i oktober. FOKO- styret hadde jobbet jevnlig med programmet siden forrige seminar, og tilbakemeldingene på det faglige innholdet etter dette seminaret var svært positive. FOKO- redaksjonen hadde på forhånd fordelt journalistiske oppgaver blant diverse medlemmer. Dessverre har vi ikke fått inn alle referatene fra foredrag og parallelle sesjoner, men her følger noen av de vi har fått:

Tilbakeføringsgarantien

Stortingsmelding 37 (2007-2008)

v/ Inger Marie Fridhov, Gro Månsson Solbakken og en innsatt fra Berg fengsel

Stortingsmelding nr 37 (2007-2008) og Tilbakeføringsgarantien var også et tema på årets FOKO-konferanse. Tema ble presentert av tre foredragsholdere.

Inger Marie Fridhov, seniorrådgiver ved Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, gav oss først en innføring i hva tilbakeføringsgarantien innebærer. Hensikten er, gjennom tett oppfølging fra ulike etater etter løslatelse, å bidra til å gi innsatte et annet liv enn det de hadde da de startet soningen. Grunnlaget legges under soning med skole, arbeidstrening, motivasjonstiltak, helstetilbud, rusbehandling og gjelds hjelp. Aktørene er kriminalomsorgen, samarbeidende etater, den straffedømte selv, frivillige og næringslivet. Garantien skal gjelde for alle som løslates, og den skal gis hver gang de løslates.

Det nye med denne tilbakeføringsgarantien er at det er erkjent politisk at dette er viktig. Fridhov snakket om at utfordringen er å løfte ansvaret fra politikk til byråkratiske arbeid. Tilbakeføringsgarantien er ikke en ny rettighet til juridisk forstand. Det er snakk om at innsatte skal få del i rettigheter de allerede har, og at det skal være et økt samarbeid mellom de ulike aktørene. Den innsatte kommer opprinnelig fra kommunen, krimomsorgen låner dem en stund, for deretter å føre dem tilbake til kommunen. Det må legges til rette for at kommunene skal få jobbe med de innsatte mens de sitter i fengsel. Vi snakker derfor om "kommunens klienter i fengsel"

Inger Marie Fridhov hadde mye på hjertet og skulle nok gjerne hatt mer tid. Hun utfordrer salen på følgende spørsmål "Hvordan skal de frivillige trekkes inn?". Hun avslutter deretter med å takke for den innsatte alle FOKO-medlemmer gjør til daglig.

Stortingsmeldingen og Tilbakeføringsgarantien ble også presentert av student og innsatt Arne ved Berg fengsel. Han har sonet 8 år sammenhengende, hvorav 7 år i høyrisikofengsel. I denne perioden har han tatt videregående fag for å få generell studiekompetanse, examen philosophicum, jus, og en bachelor i kriminologi. Arne tar for tiden en mastergrad i kriminologi hvor han skriver om tilbakefall.

Arne starter med å reflektere rundt ordet garanti. Hva betyr egentlig ordet garanti? Er garantien i stortingsmeldingen å anse som garantier? Videre snakket han om betydningen av relevant arbeidserfaring i fengslet som skal bidra til rehabilitering. En del fengsler tilbyr arbeidspraksis innenfor bransjer som omtrent ikke eksisterer utenfor fengselet. Mye av arbeidet er ensformig og bærer preg av masseprodusering. Arne mener også at det er beklagelig at det er vanskelig å gjennomføre en del av yrkesfagene i fengsel, da mange innsatte ønsker seg en yrkesfaglig utdanning. En utfordring innenfor murene er også finansiering og tilrettelegging av høgskole og universitet. Han takker "snille" lærere for at han faktisk har den utdannelsen han har i dag. IFI (Internett for innsatte) blir trukket frem som noe veldig positivt.

I stortingsmeldingen står det at pårørende skal ha en viktig rolle i tilbakeføringen, og i følge Arne kan dette skje kun ved å øke besøkskapasiteten og ringetiden. De fleste fengsler har ikke mulighet til en gang å gi 1 time i uken. Fangene setter denne timene av til barn, og nedprioriterer venner og familien. Det er derfor også ønskelig med mer telefonid for å opprettholde kontakt med venner og familie. Arne fremhever også hvor viktig det er at innsatte får sone i nærheten av bosted, gjerne i hjemkommunen.

Også Arne ville gjerne snakke mer enn tiden kunne tillate. Han avsluttet med å komme med et ønske om å få på plass en statistikk som viser at skole virker mot tilbakefall.

Under tittelen "Fremtid for meg" - Tilbakeføringsgarantien ved Drammen fengsel gav Gro Solbakken Månsson oss et innblikk i et prosjekt ved Drammen fengsel som startet i mars 2008. Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene, Husbanken, Kriminalomsorgen og Kirkens Bymisjon. Målgruppen i prosjektet var innsatte (varetekt og domfelte) fra Lier, Drammen eller Nedre eiker som var uten fast bolig. Bakgrunnen er statistikken viser at at 2 av 3 innsatte mister boligen under soningen. Hovedmål for prosjektet var å sikre gode rutiner internt i fengselet, samt etablere samarbeidsrutiner og i større grad involvere eksterne aktører slik at de innsatte som har bolig ikke mister boligen sin under soning, og at de innsatte som ikke har bolig får dette tilgjengelig ved løslatelse.

Det ble utviklet et eget opplæringsprogram i "å bo". Dette er kursdager med interne og eksterne instanser. Innhold i kursdagene var blant annet fritid og nettverk, kosthold og ernæring og økonomi.

Det ble økt fokus på kartlegging av den innsatte ved innsettelse og organisasjon av kontaktbetjener i team. Aller helst skal det være det samme teamet som jobber med den innsatte fra innsettelse til overføring/løslatelse. Det var ukentlige samkjøringsmøter med de ulike aktørene, og det ble laget en "boligmappe" som benyttes av innsatte og ansatte.

Ref Siri Roness

FOKO-nytt nr. 37 1/2010

“Psykologiens makt”

v/psykolog Per Isdal

Per Isdal er psykologspesialist og en av grunnleggerne av Alternativ til Vold (ATV). Alternativ til Vold (ATV) ble startet i 1987 som det første europeiske behandlingstilbudet til menn som utøver vold mot sin samlivspartner, og Per Isdal har ledet ATV siden oppstarten.

Han har 22 år bak seg som samtaleterapeut med voldsutøvere både utenfor og innenfor murene. Gjennom å lytte og å hjelpe folk å snakke om sin voldsbruk, forsøker han komme frem til hva som ligger bak volden. Isdal har også skrevet flere bøker, blant annet *Meningen med volden* og *Vold i skolen*. Isdal har sammen med Baar Bias Dammen fra Ila fengsel også skrevet *Håndbok i studiegrupper for voldsdømte* og *Håndbok for samtalegrupper for volds- og sedelighetsdømte*. I 1995 startet de samtalegrupper med innsatte sammen på Ila fengsel, og dette har nå spredd seg utover i Kriminalomsorgen.

Å forstå en voldsutøver

Isdal starter foredraget sitt med å vise oss bilder av kjente personer som har utøvd vold (bla. John Lennon, Aksel Sandemose, Pablo Picasso). Dette er forundringsfulle bilder av vellykkede, store menn som det ikke skulle være noe i veien med selvtiliten eller det ytre. Hva er det da bak volden? Hva er meningen med volden? Dette er spørsmål som er helt sentrale i Per Isdals virke. Han forsøker å skape en form for mening ut av det klientene forteller ham. Hva sier de selv om meningen bak sine gjerninger? Vold er en sentral rød tråd i manges liv. Volden er med å forme livet og gi det mening for dem. For Isdal er det tydelig at det finnes en sammenheng, ingenting skjer av seg selv! Og for å kunne sette inn tiltak og/eller hjelpe klienten er det helt sentralt at det er sammenheng mellom årsaken til voldsbruken og tiltakene.

Å forstå voldsutøveren (så lang som mulig) er en forutsetning for å kunne forhindre eller for-

bygge vold. Hva ligger bak volden? Hvordan tenker og føler han? Hvilken funksjon har volden for voldsutøveren? For å understreke og få med seg tilhørerne, eksemplifiserer han sammenhengen mellom årsak og tiltak ved å fortelle historien om “De sultne barna i London”, hvilke problemer de hadde på skolen (og hjemme viste det seg) og hvordan dette ble løst ved at skolen satt inn tiltak som svarte på de behovene som så ut til å ligge bak barnas voldsutøvelse. Frokost på skolen og mer voksenkontakt viste seg å være forløsende for mange av disse barna.

Vi i salen fikk også en øvelse, som for øvrig også brukes i reelle samtalegrupper i ATV. Oppgaven lød: “Du får utlevert et nyfødt guttebarn. Det er din oppgave å sørge for at denne gutten ender opp som en mann med voldsproblemer. Hvordan vil du gå frem og hva ville du lagt spesielt vekt på?” Summingen i salen tydet på stort engasjement blant tilhørerne og forslagene som ble nevnt i plenum høstet skryt av Isdal for dyktighet i oppgaven! Denne oppgaven er en teknikk som brukes i samtalegruppene for å omgå at deltagerne skal snakke direkte om seg selv, på samme tid som de kommer innom viktige og helt sentrale temaer i forsøket på å forstå hva som ligger bak volden.

Blind vold?

Med utgangspunkt i en avisartikkel med overskriften "Mann slått ned i Oslo i går", går Isdal inn i temaet blind vold. Også denne volden finnes det et mønster i selv om det i utgangspunktet kan virke umotivert og akutt. Men for voldsutøveren er ikke dette blind vold, det skjer ikke uten grunn! Volden har alltid en bakgrunn, et følelsesmessig bakteppe, en møysommelig oppbygning i voldsmannens hode, den inneholder val og vurderinger og for volds mannen har den en funksjon. På denne bakgrunnen kan vold forståes som en reaksjon på avmakt. Volden er på et psykologisk plan riktig reaksjon for voldsutøveren (for eksempel hvis han hadde reagert slik når han var barn), men ifølge Isdal skjer det på feil tid, på feil sted og mot feil person.

Vold avler vold

Det er to hovedårsaker til vold i verden. Det første er fattigdom som viser at jo større forskjellen og urettferdighet det er mellom klasser/sosial status/økonomi e. l, dess større er voldsproblemen. Den andre hovedårsaken er at voldsutøveren selv er tidligere utsatt for vold, spesielt i egen barndom og familie. Nesten alle voldsutøvere er også volds ofre! Det er på det rene at barn som er utsatt for vold, ofte blir voldelige selv. Men volden utøves nesten alltid utenfor hjemmet. Den rettes mot feil person, på feil tid og på feil sted og ikke der den kommer inn og burde treffe. Det er utageringen som synes for oss andre og ikke det som ligger bak handlingen. Den store utfordringen for oss som jobber med voldsutøvere er å klare å se sammenhengen bak voldsutøvelsen. Å forsøke å se voldsutøverens egen mening bak volden han utfører..

Ref Gro Svennebye

Hvordan bygge selvtillit?

v/Francois Elsafadi, leder for New Page

Francois Elsafadi startet med å vise oss bilder fra da han var med på Robinson-ekspedisjonen 09.

Han viste bilder med mye skjegg og slankere kropp enn han har til vanlig.

Elsafadi brukte mye tid på å fortelle om oppveksten sin, som bar preg av mye flytting. Pr. dags dato

har han flyttet 20 ganger i sitt 30-årige liv. Han gikk videre inn på hvordan en kan bygge selvtillitt.

Han snakket mye det fundamentet som må ligge i bunn og som en er avhengig av for å kunne utvikle selvtillitt. Dette fundamentet av trygghet dreier seg om relasjoner til andre mennesker. Postmannen i blokka familien Elsafadi bodde i Berslin, var en person som utgjorde en forskjell for barna. Han tok initiativ til å få de med på fotballtrening, på den andre siden av byen.

Vi fikk også se en film om en australiener som ønsket å dele ut "gratis klemmer".

Vi så her hvordan små hendelser kan bli til større og hvordan dette dannet grunnlaget for en folkebevegelse der plutselig hele byen gikk rundt med plakater og delte ut klemmer. Etter dette fikk vi se en liten snutt med Paul Potts, en deltaker i Britain's got talent, som slet veldig med selvtilliten sin. Potts har en stemme som ikke er av denne verden og når han synger så oser mannen av selvtillit. Når man først har opparbeidet seg selvtillit begynner ting å skje og selvtillit avler selvtillit.

Ref Jon A Magnæs

Francois Elsafadi

Glimt fra parallelle sesjoner

I år hadde vi 6 innlegg på parallelle sesjoner, og alle hadde en time til rådighet. De seks temaene var som følger:

Arbeidsgruppen for nye samarbeidsområder mellom skole og arbeidsdrift (ASSA) v/verksmester Tore Kjemperud, Ringerike fengsel

Mi motivasjon og endring – samtaleteknikk som verktøy
v/Vidar Kessel, Kriminalomsorgens utdanningssenter

Filosofi i fengsel v/Marianne Walderhaug v/Björgvin fengsel

Minoritetsspråklige elever på skole i fengsel. Utfordringer og tiltak. v/
GVO Oslo fengsel og Jessheim vgs, avd. Ullersmo fengse

Elektronisk soning – status i prosjektet, konsekvensar for oppfølg ingsklassene? v/Kay Sudland

Landsbyfengsel

Her har vi referat fra noen av de:

Landsbyfengsel v/

Landsbyfengsel som begrep, er forankret i St.meld 37, "Straff som virker". Landsbyfengsel er et av de mange forslagene i stortingsmeldingen, som man nå må se om er "liv laga", det vil si om det bevilges penger og satses videre på akkurat dette forslaget.

Landsbyfengsel er en metafor for et fengsel som har likhetstrekk med fengsler vi har i dag, som for eksempel Bastøy, Hassel, Leira og Osterøy. Det faglige grunnlaget kan være forankret i konsekvenspedagogikk og det terapeutiske samfunn.

Et landsbyfengsel kan gi muligheten til å leve mest mulig virkelighetsnært under opplæring, veiledning og kontroll. Det kan gi arbeidstrening på en mer samfunnsrealistisk måte, med normal lønn for normalt arbeid (for noen). Mulighet for å betale regninger og kjøpe mat, botrening, delta i stormøter og konflikthåndtering og også å kunne få et forhold til sunne fritidsaktiviteter.

Hva er nytt?

Et landsbyfengsel er en hybrid mellom et fengsel med lavere sikkerhet, overgangsbolig og friomsorgen; en sømløs straffegjennomføring. Her kan enkelte innsatte risikere å komme til soning direkte i overgangsboligen.

Dette skal være et lærende samfunn der innsatte har medansvar i daglige aktiviteter.

"Medvirkningsrådet" skal ha en sentral plass i beslutninger og drift av fengslet.

Studenter fra KRUS og andre utdanningsinstitusjoner tilbys praksisopplæring med vekt på miljøarbeid og SIK.

Organiseringen skjer i samarbeid med andre forvaltningssamarbeidspartnere i samlet ledelse (fengsel, skole, helse, bibliotek...). Det bør kanskje lages en helårsplan for skole/drift/helse, der for eksempel programvirksomheten organiseres som valgfag på skolen.

Mulighet for lønnet arbeid for domfelte i landsbyfengslet. Og samarbeid med NAV i forbindelse med kvalifiseringsprogrammet.

Bruk av stormøter som metode (restorative justice).

Normalitetsprinsippet som et grunnleggende element i organiseringen og straffegjennomføringen.

Straff integrert i lokalmiljøet.

Elektronisk kontroll kan være aktuelt for noen når de soner i landsbyfengslet.

Kommentarer fra tilhørerne:

Fritiden kan være den største utfordringen. På fritiden er det lite kontroll og lett å dumme seg ut. Ensomhet, fritid og penger er de tre typiske risikofaktorene, og som vi er dårlige på å ta tak i. Ved å ha landsbyfengsel, er det meningen å bruke lokalsamfunnets tilbud også på fritiden, for eksempel hvis det skal spilles fotball, så melder man seg inn i det lokale fotballaget. (Med mulig eget lite lag først for å komme seg til det stadiet at man tør å komme ut...) Det kan i denne forbindelse bli viktig med ansatte som har et bredt kontaktnett ut i lokalsamfunnet, for å kunne bli tatt med inn i ulike foreninger/ på ulike aktiviteter. Fengslet bør etter dette, ligge i lokalsamfunn som ikke er for små.

Hva skal så et landsbyfengsel være?

100-120 plasser? Eller blir det for stort? Tanken er at ikke alle på fengslet skal sone under samme betingelser. Arkitekturen vil kunne sette begrensninger for en del av gruppen som trenger det, mens det ellers ikke bør være gjerde rundt denne typen fengsel?

Målgruppen er alle unntatt de med uavklart kriminalitet, sedelighet og tyngre psykiske lidelser?

Skal fengslet drifte et hotell som arbeidsdriftstiltak?

Skal vi bruke et annet begrep enn "landsbyfengsel"? Mulig med integreringsfengsel, frisoningsfengsel, treningsfengsel, mestringsfengsel, ansvarsfengsel... (forslag som kom fra tilhørerne).

Skal det satse på en aktiv grønn miljøprofil fra første dag? Med vekt på gjenproduksjon, hvordan gjøre opp for seg, reparere og ta ansvar.

Det vil være viktig med relasjonsbygging, som for eksempel pappakurs og restorative justice.

Videre prosess:

Det skal nå jobbes videre med suksessfaktorer som må være på plass, ved blant annet å se på hva som ikke virker/virker i dag.

Tenkesmie og presentasjon av tanker/ideer til de som vil bli berørt. Åpenhet for innspill.

Det lages mandat for arbeidsgruppe våren 2010, liten arbeidsgruppe med større referansegruppe.

Arbeidsgruppen skal ferdigstille et utkast januar 2011.

Tidligst mulige iverksettelse vil være i 2012, og det tenkes at det gjøres på to steder.

Med landsbyfengsel har man et dobbelt mål:

Menneskelig vekst og tilbakeføring til samfunnet + lokalsamfunnets behov for kompetanse, varer, tjenester, kulturtilbud og utvikling.

Ref: Hilde Beate Tørnby

Utvikling av kulturell kompetanse blant innsatte i Larvik fengsel v/ Hilde Borgir og Magne Thon Brekke

I Larvik fengsel har skolen, også kalt læringslabben, startet (2007) et prosjekt som heter "Kulturkompetanse, livsmestring for førstegangsdomfelte ungdommer".

Målsetningen med prosjektet har vært å gi innsatte større bevissthet og kompetanse i håndtering av kulturelle forskjeller, noe som igjen kan bidra til brobygging i det flerkulturelle fellesskapet. Slik kan deltakerne bli mer konstruktive bidragsytere i sitt miljø.

Kurset holdes en gang pr. semester, fortrinnsvis ved semesteroppstart i september og januar. Det varer en uke, med fulle kursdager klokka 9.00-15.30. I mens har arbeidsdrifta en pause, slik at alle innsatte deltar på hele kurset. LF har skoleplikt for alle, og "Kulturkompetansekurset" samler alle som sitter samtidig i fengselet.

I et lite fengsel (Larvik har 16 innsatte) kommer de innsatte relativt tett på hverandre. LF har spesialisert seg på unge førstegangs-sonere mellom 16 og 25 år. Lærerne har observert hvor viktig "alliansebygging" er ved oppstart av soning for denne gruppa. Først gjelder det å finne seg en venn i fengselet, og deretter en større gruppe å tilhøre. Det har vært dannet grupper og allianser som har bygget sitt samhold på etnisk bakgrunn, eller ideologier som nynazisme og voldsideologier. Dette utgangspunktet med sterke antipatier og sympatier, førte til et ønske om å skape en arena for samtaler og diskusjoner som kan bevisstgjøre deltakerne i kulturelle spørsmål, og på den måten bidra til å bryte ned negative fordommer.

I prosjektet er det hentet inspirasjon fra såkalte "flexid-kurs" for innvandrere ved Norskskolen i kommunen, der det handler om identitet i kulturmøter, bearbeidelse av tidligere opplevelser og synliggjøring av deltakernes flerkulturell kompetanse.

På kurset lærer elevene å forstå hva kultur kan være, hvorfor mennesker tenker, reagerer og handler ulikt i ulike kulturer, om migrasjon, og for eksempel om forskjeller mellom flyktninger, asylsøker og arbeidsinnvandring.

Mange norske ungdommer har mye erfaring med andre kulturer, for eksempel gjennom vennskap med innvandrere i oppveksten. Når det teoretiske blir knyttet til personlig erfaringer, kan det være identitetsforsterkende både for nordmenn og innvandrere. Under kurset får elevene bli kjent med mennesker, kulturinnslag (musikk, dans osv.) og mat fra mange steder i verden. Innvandrere utenfor fengselet, som er vant til å presentere sin egen kulturbakgrunn på forskjellig måter, kommer inn i fengselet og bidrar til kulturforståelse, sammen med skolens lærere.

Prosjektet skal være fullført i 2010, og interesserte kan da lese rapport (hos fylkesmannen i Hordaland) med flere detaljer om erfaringene underveis i prosjektet.

Ref. Unni Grødal

Reading the signs. Translating the text of prisoners self-harm. v/ Anita Wilson chair of EPEA

Hun har jobbet med forskningsprosjekter i fengsel i ca. 18 år. Er opptatt av at noen skal få nytte av det hun kommer frem til i forskningen. Et tema som stadig kommer opp blant personell rundt innsatte er selvskading. Noen mener at de gjør det for oppmerksomhet eller at det er et rop om hjelp. I så fall bør det blir hørt.

Anita fokuserer på å finne grunnen til selvskading og hva vi legger i begrepet. Viktig å ha et bredt syn på det og også kunne se at de som utfører selvskading får noe positivt ut av det. Mange vil føle at det avløser smerte og man innehar en form for kontroll over egen situasjon Et annet spørsmål er om det er livsvarig eller noe som oppstår i enkelt situasjoner.

Hvordan man leser tegnene sier noe om hvordan man ser på selvskading. En vanlig form for reaksjon i fengsel er å bli satt på sikkerhetscelle, men er ikke ensomhet ofte grunnen til at man skader seg i første omgang? Hvis man fjerner en måte å skade seg selv på vil det ofte oppstå andre.

Den vanligste formen for selvskading er å skjære seg på armen, tegnene man da vil se er ofte arr etter dette eller at armene på genseren er trukket over hendene. Både menn og kvinner utfører selvskading, men kvinner snakker mer om det, mens menn gjør det mer i skjul. Flere kutter seg på skjulte steder på kroppen, noen lager brennmerker og i mer alvorlige tilfeller kan de svelge objekter. I 2004 var det 95 som tok selvmord i fengsler i England, 228 prøvde og det var meldt inn 17648 tilfeller av selvskading.

Det er viktig å forstå hva som hjelper den enkelte. For noen kan det være en måte å føle seg levende på. Hadde det ikke vært for at personell i fengsel leser tegnene og tar seg tid til den enkelte hadde det vært mange flere tilfeller. Det er mye bra og forebyggende arbeid som skjer i fengslene ifht dette tema. Det er mange innsatte som burde fått hjelp av psykiatrien, men som ender opp i fengsel. Undersøkelser viser at den første månedene etter fengsling og den siste tiden før løslatelse er den mest følsomme for de fleste innsatte. Her kan man være ekstra oppmerksom. Ved at noen leser tegnene og de føler seg sett kan man ha forhindre mer alvorlige skader.

Tilpassa opplæring for minoritetsspråklige elever

v/ Anne Grethe Garhus, GVO, Siri Roness, Jessheim vgs-avd. Ullersmo og Gro Standnes, NAFO(Nasjonalt senter for flerkultuerell opplæring).

Dette er et prosjekt som ble satt i gang som følge av St. meld. 27, mhp å styrke norskopplæring for minoriteter i fengsel (har også omfattet engelskopplæring av minoritetsspråklige etter hvert). Prosjektet avsluttes med en konferanse 27. nov på HiO. Der får man presentert det som er utviklet på opplæringsstedene. Sentralt her vil være et idéhefte for opplæringstiltak. Dette kan man finne på www.hio.no enheter NAFO. Det ble også oppfordret til å legge ut tips og ideer på www.itslearning.com, opplæring i kriminalomsorgen, opplæring av minoritetsspråklige.

LiseGunn

Presentasjon av ASSA- rapporten v/Tore Kjemperud, Ringerike fengsel.

Målet til arbeidsgruppa var å få til et mer strukturelt samarbeid mellom skole og drift, og å oppnå et større yrkesfaglig tilbud til den innsatte.

Rapporten fokuserer på hvorfor samarbeid er viktig og foreslår områder for samarbeid. Felles forankring i planene er en forutsetning for at samarbeidet mellom skole og drift skal fungere.

Noen av resultatene:

Informasjon om den innsattes arbeid bør følge den innsatte

Tidlig kartlegging av den innsatte

Samordning av fremtidsplaner

Viktigheten av å gi den innsatte dokumentasjon på all kunnskap som tilegnes under soning

Mvh Lars Erik Hansen

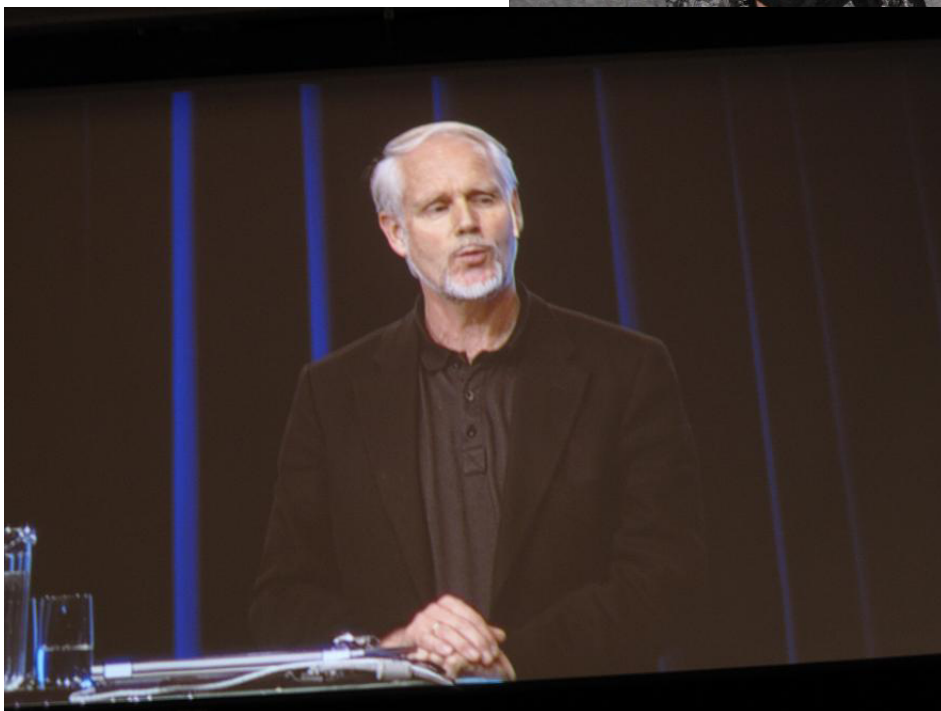
Kontaktlærer for Oppfølgingsklassen i Buskerud

BILDER FRA FOKOSEMINARET

Frøydys Børresen Godtfred Fosse

*Anita Wilson og
Inger- Marie Fridhov
i hyggelig passiar*

Ingvard Wilhelmsen

.....og vi hygger oss

Avslutning av nasjonalt prosjekt om realkompetansevurdering

På nyåret i 2007 startet en tre år lang prosjektperiode der 5 videregående skoler som driver fengsleundervisning i Norge hadde i oppdrag å se nærmere på kartleggingsmetoden realkompetansevurdering. Disse skolene var Brundalen vgs – avd Trondheim fengsel, Åsane vgs – avd Bergen fengsel, Glemmen vgs – avd Ravneberget fengsel, Færder vgs – avd Sem og Berg fengsel og Romsdal vgs – avd Hustad fengsel.

VOX v/ fagsjef og prosjektleder Åge Hanssen har ledet prosjektarbeidet etter oppdrag fra Fylkesmannen i Hordaland. Med seg på dette arbeidet har han hatt Camilla Alfsen og Sissel Lyngvær Ramstad, begge seniorkonsulenter ved VOX.

Prosjektgruppene har nå gjort seg ferdige med sine sluttrapporter, og dette ble markert med en avslutningskonferanse i Trondheim 23. november. FOKO- nytt var der, og slo av en prat med Åge Hanssen.

Vi spurte Åge om hva som var bakgrunnen for at realkompetanseprosjektet ble startet.

- Som så mye annet som har skjedd i opplæringen innenfor kriminalomsorgen de siste åra, har også dette prosjektet sin bakgrunn i St.meld. 27 (2004-2005) om opplæringen innenfor kriminalomsorgen. Her blir det flere steder nevnt at realkompetansevurdering er en metode spesielt egnet for denne elevgruppen, samtidig som en mer helhetlig planlegging/ gjennomføring og tilpasset opplæring understrekes. Det blir også sagt at realkompetansevurdering er lite benyttet som verktøy/metode i forhold til denne gruppa. Derfor ble det satt i gang et pilotprosjekt, forteller Åge.

Åge Hanssen sammen med prosjektlederne: f.v. Rolf Stene, Glemmen vgs, Thorbjørn Rygg, Færder vgs, Per Sneeggen, Brundalen vgs, Kari Anne Ruud, Romsdalen vgs, Åge Hanssen, VOX og Alfild Taraldsen, Åsane vgs.

Han mener at man allerede nå kan se effekten av arbeidet som er gjort i prosjektet.

- Prosjektskolene har hatt en klar økning i antall vurderinger, og realkompetanse er satt på kartet gjennom nasjonale kartlegginger, innslag på konferanser m.m. FMHO har engasjert Oxford Research som ekstern evaluator. De har allerede levert to underveisevalueringer som har vært til stor nytte i prosjektarbeidet. De sier bl a i sin andre delrapport at det har foregått en betydelig kompetanseheving, at informasjonsarbeidet er blitt vesentlig bedre og ikke minst at det er et stort lokalt engasjement i prosjektgruppene, forteller Åge.

Sluttrapportene ligger nå tilgjengelige på VOX sine nettsider, og Hanssen mener disse trekker opp en rekke viktige momenter. – Jeg vil trekke frem spesielt tre stikkord i denne sammenhengen. Det første er kompetanse. Alle i skoleavdelingene bør ha god kunnskap om realkompetansevurdering som metode, og ansatte i kriminalomsorgen bør også kjenne til metoden. Så vil jeg nevne informasjon. Skolene og fengslene bør ha etablert hensiktsmessige informasjonsrutiner. Det er utviklet flott info-materiell underveis i prosjektet som alle etter hvert får mulighet til å bruke. Til slutt vil jeg nevne samarbeid. I rapportene kommer det tydelig fram det er avgjørende å ha etablert samarbeid med arbeidsdriften i fengslet men også med fylkeskommunen, fengselsledelsen, friomsorgen, Nav, interesseorganisasjoner o.a.

De lokale prosjektgruppene hadde ganske ulike erfaringer med realkompetansevurdering som metode før de ble med i prosjektet. Vi tok også en prat med prosjektlederen i en av de prosjektgruppene som hadde liten erfaring fra før, nemlig Kari Anne Ruud som til daglig er teamleder ved Romsdal vgs, avd Hustad fengsel.

- Vi kjente ikke til realkompetansevurdering som verktøy ved vår skoleavdeling på Hustad. For meg var det derfor interessant at vi kom med i prosjektet, slik at vi kunne bli bedre kjent med mulighetene for å ta det i bruk på innsatte som hører til kategorien ”lite skolegang og mye/ god praksis”, sier Kari Anne. Hun forteller også at de måtte begynne helt fra start ved å etablere kontakt med de rette personene i fylket.

- Innledningsvis måtte vi sette oss grundig inn i hvordan en realkompetansevurdering blir gjennomført i vårt fylke. Vi tok kontakt med den personen som var ansvarlig for dette, og Jann Røst kunne fortelle at ansvaret i Møre og Romsdal var delegert til ulike kompetansesentere i fylket. For øvrig fikk vi mye hjelp fra han i oppstarten, forteller hun.

Kari Anne forteller at det ble tidlig klart for prosjektgruppa at informasjon var noe av det første de måtte tak i. – Vi lagde brosjyrer til innsatte på norsk og engelsk. Vi kurset ansatte i Hustad fengsel, og tok kontakt med rettskontorene i fylket for å gi informasjon om at innsatte kunne bli realkompetansevurdert hos oss. Vi la inn brosjyrer og hadde møter med Friomsorgen. Vi skrev brev til de som ventet på å få sone ved Hustad med informasjon om muligheter for realkompetansevurdering under soning. Vi la samme type informasjon inn i kartleggingsskjemaene, hang opp plakater i ganger, på bibliotek og oppslagstavler der innsatte befant seg, forteller hun.

Våren 2008 ble den første kompetansevurderingen gjennomført ved Hustad fengsel, og det ble flere dette året. I 2009 ble 10 kandidater realkompetansevurdert! – Rutinene er lagt, og systemet fungerer. Vi ser med glede at det nå er flere innsatte som kjenner til at vi driver realkompetansevurdering. Vi har eksempler på at enkelte har lest vår informasjon på kriminalomsorgens nettsider, og har med seg dokumentasjon på skole og arbeid ved innsatt. Da fungerer det slik vi ønsker, smiler Kari Anne.

Vi spør Kari Anne om hun har noen råd å gi til andre avdelinger som ønsker å komme i gang med realkompetansevurdering. – "Mitt råd er at de leser våre rapporter, og tar kontakt med oss som har deltatt i dette prosjektet. Mye av det arbeidet vi har gjort kan videreformidles slik at ikke alle må gå "hele veien alene". Konklusjonen vår er at denne kartleggingsmetoden er et fantastisk verktøy for de innsatte, og de fleste får faktisk avkortet opplæringsløpet sitt. Den innsatte får også bedre bevissthet og innsikt om hvilken kompetanse han har, og han kan gå ut av fengslet med et fagbrev i hånda ved løslatelse!"

Avslutningskonferansen rundet av med en festmiddag og sosialt samvær på Britannia hotell i Trondheim. Men dette var ikke siste dans med gjengen: Det arrangeres en erfaringskonferanse 14 – 15 april ved Oslo Airport Hotell. Her vil man legge frem resultater og dele erfaringer ut fra arbeidet som er gjort i prosjektgruppene. I disse dager invitasjon sendt ut, og vi oppfordrer FOKO- nytts lesere til å melde seg på med en gang.

Åge Hanssen VOX

Foregripen deltagelse i NM i fengselsfotball

Vi er i ferd med å etablere en idrettslig avdeling i Forum for Opplæring i Kriminalomsorgen. Høsten 2009 var vi påmeldt med et lag i NM i fengselsfotball klasse old boys. Navnevalget FOKO Flyers var ment å reflektere en offensiv og hurtig spillestil med raske vinger, et tungt midtbaneanker og oppofrende forsvarsspillere.

Den største utfordringen dette første året var å finne nok spillere, og vi var ganske nær en meget sterk startoppstilling.

Som aktuelle keepere spurte vi alt fra tidligere landslagskeepere til seniorrådgivere ved Fylkesmannen i Hordaland, men det viste seg etterhvert at dette ble vanskelig. Vi manglet til slutt kun en spiller for å stille lag, men måtte dessverre trekke laget kun en uke før mesterskapet. I etterkant ser vi at vi var altfor seint ute med å rekruttere spillere til laget, og mange hadde lagt planer for de dagene turneringen gikk av stabelen. Vi fikk likevel mange positive tilbakemeldinger om at dette ville vært gøy å være med på, og vi gjør et nytt forsøk til høsten. Sannsynlige datoer for høstens turnering er 10 – 11 september. Vi tar en ny rekrutteringsrunde når vi vet den eksakte datoen.

Dette er et mesterskap der de mest overraskende lag til slutt har gått av med seieren. Undertegnede mener vi har gode muligheter til å hevde oss sportslig ut fra hva jeg har sett av tilløp til friske gangelag, kroppsholdninger generelt og bevegelsesmønster på dansegulvet ved FOKO-seminarene.

Likevel er dette først og fremst en fin anledning til å treffe kollegaer i fengselsundervisninga og andre ansatte i kriminalomsorgen innenfor litt andre rammer enn de vi vanligvis omgir oss med. For de av dere som synes dette høres gøy ut; Send en e-post til knutst@vfk.no Da er dere straks aktuelle i uttaksprosessene, før vi tar ut den endelige troppen før sommerferien starter.

Knut Bjørn Strømmen

HJONS HJØRNE

Nyord og språklig økonomisering. Ny teknologi fører til at vi trenger nye ord i språket vårt. Ofte er dette anglisismer som adopteres og sniker seg inn i vårt daglige språk. Vi bør ta tak og produsere våre egne ord som er dekkende.

Her er et lite forslag fra min side. I stedet for å si debatt fora på internett, kunne vi kanskje bruke ordet webatt.

Jeg synes det virker selvforklarende og dekkende. Begynn og bruk det i dag.

Hjon

Rekommandasjon nr R (89) 12

Vedtatt av Europarådets Ministerkomite den 13. oktober 1989 , under henvisning til Artikkel 15. b i Europarådets statutt.

- I det den tar i betraktning at retten til opplæring er fundamental;
- I det den tar i betraktning betydningen av opplæring i den enkeltes og samfunnets utvikling;
- I det den innser spesielt at en stor andel av fanger har hatt meget liten erfaring med vellykket opplæring, og derfor nå har mange behov for opplæring;
- I det den tar i betraktning at opplæring i fengsel hjelper til å gjøre fengslene mer humane og forbedre forholdene ved innesperring;
- I det den tar i betraktning at utdanning i fengsel er en viktig måte å lette fangens tilbakevending til samfunnet på;
- I det den erkjenner at i den praktiske anvendelse av visse rettigheter eller tiltak, i samsvar med de følgende rekommandasjoner, kan det være berettiget med forskjeller mellom dømte fanger og fanger i varetekt;
- I det den tar hensyn til Rekommandasjon Nr R (87) 3 om Europeiske fengselsregler og Rekommandasjon Nr R (81) 17 om voksenopplæringspolitikk, anbefaler den medlems-statenes regjeringer å iverksette tiltak som erkjenner følgende:

1. Alle fanger skal ha tilgang til opplæring, som er forutsatt å bestå av klasseromsemner, yrkesopplæring, kreative og kulturelle aktiviteter, fysisk fostring og sport, sosial opplæring og muligheter for å bruke bibliotek;
2. Opplæring for fanger bør være lik opplæringen som tilbys lignende aldersgrupper utenfor fengslet, og tilbudet av æremuligheter for fanger bør være så vidt som mulig;
3. Opplæring i fengsel skal sikte mot å utvikle hele personen, idet man har i minnet hans eller hennes sosiale, økonomiske og kulturelle omgivelser;
4. Alle som er involvert i å administrere fengselssystemet og i driften av fengsler bør tilrettelegge og støtte opplæring så mye som mulig;
5. Opplæring bør ikke ha lavere status enn arbeid i fengselssystemet og fanger bør ikke tape økonomisk eller på annen måte på å delta i opplæring;
6. Alle anstrengelser bør gjøres for å oppmuntre fangen til å delta aktivt i alle aspekter av opplæringen;
7. Utviklingsprogram bør tilbys for å sikre at utdannede i fengslet tar i bruk formålstjenlige voksenopplæringsmetoder;
8. Spesiell oppmerksomhet bør vies fanger med særlige vansker og særlig de med lese- eller skriveproblemer;
9. Yrkesopplæring bør sikte mot en bredere utvikling av den enkelte, samtidig som man er følsom overfor trendene på arbeidsmarkedet;
10. Fanger bør ha direkte tilgang til et velforsynt bibliotek minst en gang per uke;
11. Fysisk fostring og sport for fanger bør understrekes og oppmuntres;
12. Kreative og kulturelle aktiviteter bør gis en viktig rolle siden slike aktiviteter har et særlig potensiale for å sette fanger i stand til å utvikle og uttrykke seg;
13. Sosial opplæring bør inkludere praktiske elementer som setter fangen i stand til å mestre dagliglivet i fengslet med henblikk på å lette hans tilbakevending til samfunnet;
14. Hvor det er mulig bør fanger få lov til å delta i opplæring utenfor fengslet;
15. Hvor opplæringen må finne sted inne i fengslet, bør samfunnet utenfor involveres så mye som mulig;
16. Tiltak bør settes i verk for å sette fanger i stand til å fortsette opplæringen etter løslatelse;
17. Midlene, utstyret og undervisningspersonalet som trengs for å sette fanger i stand til å motta hensiktsmessig opplæring bør gjøres tilgjengelig.ost: asbjornst.mailbox.as